

По-друге, освіта має забезпечити рівні можливості. Безсумнівно, існує багато прикладів добрих напрацювань, що показують як різні країни по-різному вирішують цю проблему.

Якнайбільшому числу людей має бути наданий доступ до знань. Це школи – доступні для всіх, без дискримінації будь-якого виду. Доступ має бути можливим на всіх рівнях.

Література

1. Education and social cohesion / Council of Europe, 2000. – 69р.
2. Ms Halami is a professor at the Institute du Monde Anglophone at the Sorbonne nouvelle, Paris.
3. Editor's note: the title in French is Fractures sociales, fractures scolaires.

Л.В.Кондрашова

ПРОБЛЕМЫ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ В АСПЕКТЕ БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА

У статті розглядаються плюси та мінуси модернізації вищої освіти у відповідності з Болонськими узгодженнями, конкретизуються проблеми, які стоять перед педагогічною вищою освітою України.

The advantages and disadvantages of higher education modernization in accordance with Boulogne agreement are considered in the article; the problem of higher pedagogical school of Ukraine are concretized.

Повышение роли человеческого фактора в жизни современного общества, интеграция усилий в поисках оптимального решения социальных проблем актуализируют проблемы высшего образования, подготовки конкурентоспособных специалистов, обеспечения их мобильности и творческой адаптации к быстро меняющимся условиям профессиональной деятельности. Проблема состоит в том, чтобы создать условия и способствовать воспитанию жизнеспособной личности, готовой к

выживанию и творческому труду в нестабильном мире. Решение ее возможно лишь объединенными силами, направленными на создание общеевропейской системы образования. Необходимо преодолеть разобщенность образовательных систем, найти пути сближения содержания, технологий, форм контроля, оценки качества и оформления результатов обучения, но сохраняя национальные особенности и достижения высшей школы различных стран. Сложность этой проблемы состоит в том, чтобы за потребностью и желанием быстрее интегрироваться в мировое пространство, в частности в Европейское сообщество, не потерять собственную национальную систему образования, не заменить национальное самосознание общечеловеческим, утратив самобытность менталитета каждой из стран. Важно при реформировании системы образования не допустить только количественных изменений, упрощенности, замены сроков обучения с пяти (подготовка специалистов) на четыре года (подготовка бакалавров), взяв за основу одну какую-либо образовательную систему, игнорируя при этом все то ценное, что накоплено в образовании других стран.

На протяжении многих веков лучшие умы человечества искали ответы на вопросы, как совершенствовать высшую школу, в том числе и педагогическую. В этом плане пользуются заслуженным вниманием труды Я.Коменского, А.Дистервега, К.Ушинского. Вопросы формирования личности учителя разрабатывались Н.Б.Евтухом, Н.В.Кичук, Л.В.Кондрашовой, Н.В.Кузьминой, Л.С.Нечепоренко, Хмелюк и др. С.И.Архангельский, А.Н.Бойко, Е.В.Бондаревская, В.П.Борисенков, И.А.Зязюн, Н.Д.Никандров и др. обосновывали пути повышения эффективности учебного процесса в высшей школе. Но в их исследованиях не учитывалась специфика функций высшей школы в условиях нестабильного мира, интеграционных процессов, происходящих в обществе, не принимались во

внимание изменившиеся требования к подготовке кадров с учетом мобильности трудовых ресурсов.

Цель нашей статьи состоит в том, чтобы выявить причины, которые стимулируют в системе образования Украины потребность интеграции в европейское образовательное пространство, и определить первоочередные проблемы реформирования высшей педагогической школы в аспекте Болонского соглашения.

Споры по поводу того, следует или не следует присоединяться к Болонскому процессу, не имеют основания. Реформировать систему образования в Украине (в том числе и высшую) необходимо. Потребность в реформе обусловлена рядом причин:

- экономическими преобразованиями, происходящими в современном постиндустриальном обществе;

- состязательностью стран в достижениях науки, качестве образования, интеллектуальном потенциале трудовых ресурсов стран;

- конкурентоспособностью специалистов с высшим образованием, которая характеризуется не только общим кругозором, но и готовностью специалистов нестандартно мыслить, творчески решать профессиональные задачи, быстро ориентироваться в различных ситуациях и находить оптимальный выход из них;

- замкнутостью системы образования на подготовке специалистов без учета потребностей мировой экономики, работодателей и рынка труда.

Реформирование высшего образования, снятие противоречий, усложняющих решение социальных и экономических проблем, актуально сегодня не только для Украины, что подтверждают Лиссабонское и Болонское соглашения. Эти соглашения направлены на создание общеевропейской системы образования, предусматривающей унификацию специальностей, единые сроки обучения, высокое качество профессиональной подготовки, единый стандарт в оформлении образовательных результатов.

Основная цель объединительного процесса состоит в коррекции законодательства о труде, обеспечении мобильности трудовых ресурсов, признании дипломов о высшем образовании с тем, чтобы выпускники высшей школы стран, вошедших в общеевропейское содружество, могли трудиться там, где есть потребность в их знаниях, умениях, профессионализме и мастерстве.

Проблема, обозначенная Болонским процессом, сводится не только к созданию единого рынка труда, расширению доступа к Европейскому образованию, повышению мобильности кадров, но и к созданию общего интеллектуального пространства, в котором преобладали бы духовные ценности, профессиональный опыт и творческое отношение к реалиям окружающего мира. Еще Н.А.Бердяев сожалел о том, что в обществе слишком много разлагающих сил и очень мало слагающих, объединяющих. В этом он видел «величайшую трагедию и опасность» для человечества. Союз образовательных систем стран, включившихся в Болонский процесс, направлен на реализацию перспективных идей, инновационных технологий, решение организационных и практических задач, критику устаревших, антинаучных взглядов и концепций, тормозящих модернизацию образования. Он стимулирует потребность в сложном синтезе, обеспечивающем целостность духовного мира, научных изысканий и достижений, преемственность духовной культуры человечества. При этом особо возрастает значимость толерантности по отношению к специфике образовательной системы каждой из стран содружества, сочетание разумной консервативности с разумной эвристикой, человеческих ценностей с менталитетом каждого народа.

Единым для всех стран Болонского соглашения является стремление превратить образование в средство духовного становления личности будущего специалиста, создания коммуникативной и духовно-нравственной атмосферы в студенческой среде, в которой каждый сможет

выстроить адекватный образ собственного профессионального и культурного «Я» в соответствии со своими интересами, возможностями, способностями и национальными особенностями. Причем важно готовить выпускников высшей школы к профессиональной действительности и самостоятельной творческой деятельности в избранной профессиональной сфере.

Усилия реформаторов образовательных систем должны быть в первую очередь направлены на поиски путей интеграции в европейское сообщество, но с обязательным сохранением традиций и национальных особенностей, присущих каждому народу и его образованию.

Анализ повседневной практики позволяет говорить о том, что высшая школа не всегда формирует у своих выпускников в полной мере готовность к тому, чтобы жить и трудиться в новых условиях. Большинство молодых специалистов, окончивших профессиональную высшую школу, не хватает таких личностных качеств и знаний, которые помогали бы им выходить с достоинством из сложных бытовых и профессиональных ситуаций, им присущ низкий уровень моральной устойчивости, позволяющий теряться в кризисных условиях, способствующий деформации и деградации личности.

В связи с этим возникает проблема целевой переориентации высшего образования с предметной подготовки будущих специалистов на личностно-ориентированное образование. Цель высшей школы состоит в том, чтобы оказывать студентам индивидуальную помощь в приобретении ими таких качеств личности, как готовность действовать и совершенствовать свой интеллект и нравственный потенциал, приспосабливаться к среде, проявляя устойчивость и противостояние ее негативным воздействиям. На основе научного знания обеспечить студентам познание реальности путем рефлексивного осмысления богатейшего эмоционально-духовного опыта человечества. В современной науке проблема понимания реальности и осознания себя частью этой реальности

изучается в нескольких аспектах: философском, логико-гносеологическом, психолого-педагогическом (А.А.Бодалев, В.В.Знаков, Г.С.Костюк, А.И.Ракитов, А.Н.Славская, И.И.Сулима и др.). Пока еще не преодолен в полной мере приоритет интеллектуальной основы содержания и имеет место недооценка в нем образно-эмоциональной сферы. На необходимости последней особо настаивали, в свое время, В.А.Кан-Калик, С.Ю.Курганов, Ю.Л.Львова, А.А.Мурашов и др. О паритете интеллектуального и эмоционально-духовного говорили Ш.А.Амонашвили и В.И.Загвязинский. Причем особо значимым становится взаимоотношение содержания и языковой формы его воплощения в учебном процессе, обеспечение фундаментальности подготовки специалистов с применением знаний в сфере высоких информационных технологий с учетом современной инфраструктуры, культуры и технической базы.

Проблема развития высшей школы в динамичных условиях современного общества обуславливает необходимость нового качества учебно-воспитательного процесса и создания образовательного пространства, основой которого является инновационно-творческая деятельность, построенная на принципах целостности, интегрированности, комплексности, диалектичности и мобильности.

Болонская декларация предусматривает две ступени системы высшего образования, объединяя усилия по подготовке бакалавров и магистров, причем первый этап рассчитан на приобретение компетенций исполнительского типа, а второй – на развитие творческих способностей. В связи с этим в практике украинской высшей школы возникает проблема пересмотра и унификации системы профессиональных квалификаций, устранения их разветвленности, создания государственных стандартов, общих критериев оценки качества подготовки будущих специалистов в соответствии с общеевропейскими стандартами.

Среди важнейших проблем следует признать стандартизацию содержания высшего образования. Введение

государственных стандартов актуализирует новые подходы к структурированию учебных планов, программ, учебного материала в вузовских курсах. Структурирование содержательной стороны образовательных стандартов не предполагает кардинальной перестройки сложившихся систем и процессов в высшей школе Украины. Задача модернизации стандартов, разработанных на первоначальном этапе стандартизации высшего образования, состоит в придании им целевой, содержательной, процессуальной, организационной и технологической целостности. Стандарты не отменяют в своей сути фундаментальных, базовых знаний, развития мышления, процессов социализации студентов, обновление методики и технологии учебного процесса высшей школы. Но предполагают переструктурирование и систематизацию учебной информации, придание ей ценностно-смысловой направленности, стимулирование активности личностных структур, внесение новых культурных представлений и личностного смысла всему изучаемому в высшей школе. Модернизация содержания высшего образования невозможна без осуществления единства процессуальной и информационно-содержательной сторон учебного процесса, интеграции научного знания в трех его аспектах: гуманитарном, естественнонаучном и специальном в структуре профессиональной подготовки будущих специалистов.

Изменение содержательной базы стандартов предполагает обновление характера учебного процесса, придание ему личностного смысла. Учебный процесс должен быть спроецирован таким образом, чтобы студент осознавал его как процесс развития собственного мышления, культуры умственного труда, активности и познавательной самостоятельности, творческих способностей. Он должен обеспечивать условия для полной самореализации личности будущего специалиста и его профессионального роста.

На эту проблему вузовского образования указывала А.К.Маркова, которая полагала, что средствами профессии

происходит самовыражение личности, а профессиональная деятельность является одним из путей самореализации и самоутверждения специалиста. В процессе обучения в высшей школе студент должен приобрести опыт профессиональной самореализации, развить стремление в постоянном наращивании собственного творческого потенциала. На этот процесс влияют внешние условия, в которых протекает вузовский процесс, и внутренние способности личности. Взаимодействие этих условий происходит в системе отношений студентов к самим себе как будущим специалистам, учебному труду как средству их профессионального роста и профессионального становления. Проблема высшей школы заключается и в том, чтобы перейти от предметного к личностно-ориентированному содержанию образования. Важно добиться того, чтобы вузовские дисциплины оставались не только источниками знаний, но и превратились в средства развития профессионального «Я» будущего специалиста. Это предполагает в свою очередь смену парадигмы высшего образования, когда «не человека учат», а «человек учится». Образовательная политика высшей школы состоит в оказании студенту в границах целесообразности и его личной заинтересованности необходимой помощи в овладении избранной профессией.

При обновлении стандартов образования важно не только провести количественное сокращение учебных часов по различным вузовским курсам с учетом требований европейской системы высшего образования, а исходить из специфики того профиля специалиста, на подготовку которого рассчитана та или иная учебная дисциплина. Большие трудности возникают при стандартизации педагогического образования. В зарубежных системах отсутствует опыт создания педагогической высшей школы в том плане, как это имеет место в Украине. Поэтому при определении содержания педагогического образования особо значимо учесть и сберечь все то прогрессивное, что характерно для украинского опыта.

При структурировании и обновлении содержания педагогического знания необходимо обеспечить:

- личностно-гуманитарную направленность вузовских дисциплин;
- системное видение профессионально-педагогической деятельности;
- диагностику студенческих достижений в образовательном процессе и профессиональном становлении будущих педагогов;
- формирование активной позиции и творческого стиля деятельности студентов;
- развитие информационной, рефлексивной, логической и коммуникативной культуры студентов.

Обновление педагогического знания сопряжено с разработкой новых курсов: педагогического менеджмента, педагогического маркетинга, превентивной педагогики, позволяющих будущим педагогам осмыслить и осознать личностный смысл педагогического труда, значимость богатства собственного профессионального и личностного облика в решении педагогических задач. Педагогическая высшая школа должна вооружить студентов системными знаниями по педагогической антропологии, педагогической психологии, психотерапии, физиологии. Эти знания необходимы для грамотной педагогической диагностики степени развития и подготовленности учащихся, для успешного решения вопросов по формированию у них позитивной Я – концепции.

Будущим педагогам необходимы базисные знания, раскрывающие основные звенья педагогической деятельности:

- Мотивационное – положительное отношение к педагогическому труду и стремление к профессиональной самореализации;
- Когнитивное звено – знания о профессиональной этике, педагогической культуре, профессионально-нравственных ценностях и нормах поведения педагога;

- Регулятивное – положительное отношение к коллегам, ученикам, частникам образовательного процесса, обязательность и ответственность перед ними;
- Гностическое – знание сущности педагогической деятельности в системе личностно-ориентированного образования, ее целей, задач, содержания, методов, форм и педагогических средств;
- Эмоционально-волевое звено – способность к нравственному сопереживанию, инициативность, удовлетворенность от педагогической работы, эмоциональная культура;
- Оценочное звено – нравственная самооценка уровня профессиональной готовности к решению педагогических проблем, самооценка результатов деятельности и отношений.

Разработка этого аспекта педагогического знания будет способствовать улучшению практической стороны профессиональной подготовки будущих педагогов и открытию новых педагогических специальностей.

Нетрадиционное сочетание общеевропейских и украинских факторов развития экономики, основанной на знаниях, обязывает уделять больше внимания фундаментальности вузовской подготовки. Фундаментальность обеспечивает профессиональную гибкость специалиста, которая востребована динамикой современного рынка. Проблема состоит в том, чтобы в погоне за европейскими стандартами образования не подменить традиционную фундаментальность прикладным характером знаний, не утратить национальной самобытности высшего педагогического образования Украины и способности адекватно реагировать на национально-экономические потребности в высококвалифицированных кадрах.

Переход на европейские стандарты высшего образования предполагает выверенную и грамотную образовательную политику, строгий учет национальных приоритетов и достижений, традиций, накопленных высшей

школой Украины, недопустимость бездумного подражания и копирования всего зарубежного, что противоречит национальным особенностям и духу нашего народа. Богатый опыт, накопленный украинской высшей педагогической школой, требует особо бережного отношения и творческого использования не только в Украине, но и за ее пределами. Пока первые шаги в области модернизации педагогического образования говорят больше об ошибках, чем о достижениях. В тех стандартах, которые сегодня предложены Министерством образования и науки Украины, больше курьезов, чем новых подходов. На первый взгляд положительное стремление авторов стандартов создать реальные возможности свободного перехода бакалавров в соответствии со своими потребностями в другие вузы приведет к тому, что педагоги-магистры станут исключением. Сложность учительского труда и его низкая социальная престижность не привлекает сегодня одаренную молодежь на педагогическое поприще, о чем свидетельствует потребность в учительских кадрах как в городе, так и в селе. Сегодня важно идти в единую европейскую систему образования, грамотно строя образовательную политику, учитывая, прежде всего, национальные интересы своей страны, модернизируя то, что устарело, утратило смысл, но в то же время, не теряя того, что является достижением высшего образования (в том числе и педагогического), отвечающего традициям и менталитету собственного народа.

Н.Ничкало

**ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІВ ДЛЯ СУЧАСНОЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ШКОЛИ: ПОЛІКУЛЬТУРНИЙ
АСПЕКТ, НОВІ ЗАВДАННЯ
Й НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

В статье раскрыты общие проблемы в образовании, которые стоят перед человечеством вступившем в XXI век и рассматривается роль педагогов стран СНГ, Центральной и Западной Европы в их решении. Автором проведён

ретроспективний аналіз документів міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, МОП) о ролі и проблеме учителя в модернизации образования.

The article deals with general problems the mankind is facing in the 21st, century and investigates the role of CIS teachers, teachers from the Central and Western Europe in their decision. The author conducts a retrospective analysis of papers of inter national organizations (the UNO, UNESCO, MOP) in terms of a teacher's role in the process of modernizing education.

Людство вступило в нову історичну епоху – третє тисячоліття, ХХІ століття. Постали принципово нові проблеми – духовні, наукові, технологічні, економічні, медичні, економічні, соціально-культурні та інші спільні проблеми для країн СНД. Їх розв'язання можливе на основі створення цілісного полікультурного слов'янського освітнього простору, завдяки активній участі вчених-педагогів в інтеграції науково-педагогічної спільноти країн СНД, Центральної Європи. В зв'язку з цим виникає питання про підготовку педагогів для сучасної професійної школи. Про це йдеться в багатьох документах міжнародних організацій, прийнятих на рубежі другого й третього тисячоліть.

Здійснений ретроспективний аналіз документів міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, МОП), підготовлених і прийнятих за останні майже 40 років, свідчить, що проблема вчителя була й нині є однією з ключових у модернізації освіти. Від рекомендації про становище вчителів, прийнятої спеціальною Міжурядовою конференцією ЮНЕСКО (5 жовтня 1996 р.), до рекомендації 45-ої сесії ЮНЕСКО „Зміцнення ролі вчителя у світі, що змінюється: проблеми, перспективи, пріоритети” (1996), а також до переглянутої рекомендації про технічну і професійну освіту, прийнятої 31-ою сесією Генеральної конференції ЮНЕСКО у 2001 р.

Рекомендації 45-ої сесії ЮНЕСКО відповідно до Ухвали Міжнародного бюро освіти охоплює п'ять основних тем:

- новий професійний профіль педагогічного персоналу і поліпшення соціального статусу вчителів;
- підготовка вчителів та іншого педагогічного персоналу, що передує їхній професійній діяльності, а також підготовка в процесі такої діяльності;
- нові інформаційні технології – роль і функції вчителів;
- участь учителів в управлінні змінами в галузі освіти;
- відносини з іншими соціальними партнерами.

Враховуючи нові завдання, міжнародні експерти, які брали участь у регіональних міжнародних нарадах, дійшли висновку:

- забезпечувати свій постійний особистісний розвиток, включаючи вдосконалення знань і викладацьких навичок;
- усвідомлювати, які цінності і світоглядні установки ведуть до створення здорового людського суспільства;
- забезпечувати ефективне управління навчальним середовищем і ресурсами;
- вміти пов'язувати навчальні програми школи з потребами суспільства;
- вміти давати поради окремим дітям та управляти групами дітей;
- вміти визначати й використовувати різні педагогічні методи;
- вміти працювати з батьками та іншими членами громади;
- вміти розбиратися в різних науково-дослідних методологіях [3,6].

Ідеї, обгрунтовані в цих міжнародних документах, певною мірою знайшли відображення у Національній доктрині розвитку освіти України, зокрема у розділах „Безперервність освіти, навчання протягом життя” та „Підготовка педагогічних і науково-педагогічних кадрів” [2, 146-151].

Помітною подією в історії освіти в Україні стало прийняття Кабінетом Міністрів Державної програми „Вчитель” (постанова від 28 березня 2002 р., №379). В ній констатується необхідність вдосконалення системи

підготовки педагогічних працівників для професійно-технічних закладів. Ще недостатньою мірою є мережа спеціалізованих вищих навчальних закладів, що забезпечують підготовку викладачів, майстрів виробничого навчання та педагогів професійного навчання за галузями виробництва та сферами діяльності.

Зроблено висновок щодо нерегульованості прогнозування потреби в педагогічних працівниках, визначення обсягів державного замовлення на їх підготовку. Спостерігається міжрегіональна диспропорція в обсягах підготовки педагогів, не відпрацьовано механізм інформування випускників про наявність вакансій у навчальних закладах тощо. Не розв'язано також актуальні питання, пов'язані з сучасними підходами до професійної орієнтації учнів, особливо сільських шкіл, на педагогічні професії та їхнього попередньою підготовкою вступу у вищі навчальні заклади. Потребує вдосконалення механізм цільової підготовки вчителів, насамперед гостродефіцитних спеціальностей, та їх працевлаштування як у міській, так і у сільській місцевості.

Наголошено на гострій потребі оновлення змісту педагогічної освіти, зокрема стосовно забезпечення випереджувального спрямування підготовки педагогічних працівників, оптимального співвідношення між професійно-педагогічною, фундаментальною та соціально-гуманітарною підготовкою вчителя. Необхідно ліквідувати розрив між змістом педагогічної освіти і досягненнями педагогічної науки та практики, здійснювати наукове супроводження інноваційних технологій [1].

Досягнення мети, спрямованої на модернізацію освіти, передбачається шляхом вирішення таких основних завдань:

- оптимізація кадрового забезпечення навчальних закладів;
- модернізація системи підготовки педагогічних працівників;

- оновлення змісту і форм професійної діяльності педагогічних працівників, удосконалення післядипломної освіти;
- підвищення ролі вчителя у формуванні громадянського суспільства;
- поглиблення міжнародного співробітництва у сфері новітніх педагогічних технологій та розширення співпраці з діаспорою;
- підвищення рівня соціально-економічного і фінансового забезпечення підготовки педагогічних працівників, їх професійної діяльності та післядипломної освіти.

Програму розроблено на період до 2012 р. Передбачено поетапно здійснювати її реалізацію з урахуванням поступовості переходу загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структура і 12-річний термін навчання: 2002-2005, 2006-2010 і 2011-2012.

В основних напрямках досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні, розроблених АПН України і прийнятих у 2002 році, зазначено, що реформування освіти, вирішальна роль вчителя в цьому процесі вимагають розширення наукових досліджень з актуальних проблем підготовки педагогічних кадрів. Визначено Академію педагогічних наук такі проблеми для дослідження:

- Теоретичні засади розвитку творчої індивідуальності вчителя.
- Педагогічне стимулювання професійного розвитку майбутніх вчителів.
- Формування ціннісного ставлення майбутніх учителів до інноваційної діяльності.
- Інноваційні технології навчання в системі вищої педагогічної освіти.
- Педагогічні технології підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності.
- Психолого-педагогічні проблеми професійного становлення вчителя.

- Організаційно-педагогічні умови розвитку дослідницької діяльності викладача вищої педагогічної школи.
- Теоретичні та методичні засади фахової підготовки майбутніх педагогів для загальноосвітньої, професійно-технічної та вищої школи.
- Наступність у формуванні педагогічної майстерності вчителя в педагогічних навчальних закладах та в закладах післядипломної освіти.
- Засоби театральної підготовки у формуванні професійної майстерності майбутнього викладача.
- Індивідуалізація підготовки вчителя в системі педагогічної та післядипломної освіти.
- Науково-методичне забезпечення нових педагогічних технологій навчально-виховного процесу.
- Особливості підготовки майбутнього вчителя до роботи з учнями з неблагополучних сімей.
- Професійне становлення особистості інженера-педагога та педагога професійного навчання.
- Педагогічна культура випускника вищого навчального закладу.
- Соціально-психологічні проблеми адаптації молодих вчителів до професійної діяльності. [4,3].

На нашу думку, дослідження цих проблем є актуальним для педагогів усіх підсистем освітянської ниви: від дошкільної, початкової, основної, старшої школи до закладів систем професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти. Слід враховувати, що підготовка майбутніх педагогів для кожної ланки системи освіти має свою специфіку. Це також стосується і післядипломної освіти працівників різних педагогічних систем.

У сучасних соціокультурних умовах професійна діяльність педагога професійної школи як носія духовного, інтелектуального та культурного потенціалу набуває особливого значення, детермінує розвиток людини і суспільства як сьогодення, так і майбутнього. Важливість ролі наставника та результатів його діяльності зумовлює

відповідно високі вимоги як до особистості, так і до професійної майстерності фахівця.

Педагогічна майстерність – це вияв найвищої форми активності особистості вчителя в професійній діяльності. Вона базується на гуманізмі і розкривається в доцільному використанні методів, засобів і механізмів взаємодії педагога та учня у кожній конкретній ситуації навчання і виховання.

Особливого значення в сучасних умовах набувають міжнародні проекти, спрямовані на здійснення порівняльних досліджень з педагогіки і психології професійної освіти, зокрема підготовки вчителя до різних освітньо-виховних й освітньо-виробничих систем. У зв'язку з цим заслуговує на увагу творчий пошук педагогів, учених, науковців по створенню наукового полікультурного освітнього простору. Вони заявили про себе на Першому Міжнародному Конгресу „Слов'янський педагогічний Собор” (м. Тирасполь, 2002 р.) Активну участь у розробці міжнародних проектів в межах спільної діяльності Міжнародної слов'янської академії освіти беруть педагоги України:

- Школа як середовище збереження національної культури і народу як унікального етносу (наукові керівники – Кононенко П.П., д.п.н. проф.; Зязюн І.А., д.ф.н., проф., академік АПН України);
- Теоретико-методологічні і організаційно-управлінські умови координації систем педагогічної освіти в слов'янських країнах і Західній Європі (науковий керівник – Ничкало Н.Г., д.п.н., проф., академік АПН України);
- Полікультурна освіта в Україні (науковий керівник – Голобородько Е.П., д.п.н., проф., член-кор. АПН України).

У цьому аспекті особливо підкреслимо плідність і перспективність польсько-української наукової співпраці в галузі освіти і педагогічної науки.

Література

1. Державна програма „Вчитель”: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України 28 березня 2002 р. № 379 //Освіта України. – 2002. – 2 квітня.
2. II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. - 7–9 жовтня 2001 року. – К.: Міністерство освіти і науки України. -2001. – 229 с.
3. Организация объединенных наций по вопросам образования, науки и культуры. Международная конференция по образованию. Сорок пятая сессия. Укрепление роли учителей в меняющемся мире: проблемы, перспективы и приоритеты. – Женева, Международный центр конференций 3 сентября-5 октября 1996 р. – 14 с.
4. Основні напрями досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні //Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. - № 3. – 47 с.
5. Техническое и профессиональное образование и подготовка для двадцать первого века: Рекомендации ЮНЕСКО и МОП. – Париж – Женева: Организация объединенных наций по вопросам образования, науки и культуры. Международная организация труда. - 2001. – 38с.

Р.М.Кумышева

СМЫСЛОВЫЕ ОБРАЗОВАНИЯ ЛИЧНОСТИ

Автор розкриває умови впливу на систему життєвих орієнтацій студента, а також пропонує шляхи їх формування.

The author defines the conditions influences the system of a student's life values and suggests ways of their forming.

Социально-экономические условия России последнего десятилетия, а именно: невостребованность профессионализма, социальная незащищенность интеллигенции, неопределенность в вопросах дальнейшего трудоустройства, привели к обесмысливанию учебы в